

Stimati colegi,

In data de 12.07.2012 Curtea Europeana de Justitie s-a pronuntat cu privire la **validitatea actualului sistem comunitar de comercializare al semintelor in deja celebrul caz Asociatia Kokopelli împotriva Graines Baumaux SAS:**

Concluzia finala a Hotararii Curtii Europene de Justitie:

"Examinarea întrebării adresate nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea Directivei 2002/55/CE a Consiliului din 13 iunie 2002 privind comercializarea semințelor de legume și a Directivei 2009/145/CE a Comisiei din 26 noiembrie 2009 de stabilire a anumitor derogări pentru acceptarea varietăților primitive și a soiurilor de legume care sunt cultivate, în mod tradițional, în localități și regiuni speciale și care sunt amenințate de erodare genetică și a soiurilor de legume lipsite de valoare intrinsecă pentru producția vegetală comercială, dar create pentru a fi cultivate în condiții speciale, precum și pentru comercializarea semințelor acestor varietăți primitive și soiuri."

Hotararea Curtii EJ vine impotriva avizului dat de Avocatul general, aviz care a pus sub semnul intrebării si a provocat multe discutii privind validitatea legislatiei actuale.

In litigiul amintit, in faza de recurs inaintat de Kokopelli, Curtea de apel din Nancy a hotărât să suspende judecarea cauzei si să adreseze Curtii EJ următoarea întrebare preliminară:

„Directivele 98/95/CE, 2002/53/CE și 2002/55/CE ale Consiliului și Directiva 2009/145 a Comisiei sunt valide în raport cu următoarele drepturi și principii fundamentale ale Uniunii Europene, și anume cu principiul liberei exercitări a activității economice, cu cel al proporționalității, cu cel al egalității sau al nediscriminării, cu cel al liberei circulații a mărfurilor și în raport cu angajamentele asumate în temeiul [Tirfaa], în special prin faptul că impun constrângeri în ceea ce privește producția și comercializarea semințelor și plantelor vechi?”

In aceasta situatie elaborarea noii legislatii a semintelor se va derula in continuare in spiritul cadrului juridic actual prin imbunatatirea legislatiei existente.

Hotararea Curtii E J poate fi accesata in intregime in limba romana pe site-ul www.amsem.ro la rubrica **noutati**.

Cu stima,

Gheorghe HEDESAN
Presedinte Executiv AMSEM
Executive President of AMSEM
Tel/fax +40213177291
E-mail: office@amsem.ro
www.amsem.ro

Hotărârea Curtii este prezentată mai jos:

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

12 iulie 2012(*)

„Agricultură – Directivele 98/95/CE, 2002/53/CE, 2002/55/CE și 2009/145/CE – Validitate – Legume – Vânzare, pe piața națională a semințelor, de semințe de legume care nu figurează în catalogul oficial comun al soiurilor de legume – Nerespectare a sistemului de autorizare prealabilă pentru introducerea pe piață – Tratatul internațional privind resursele fitogenetice pentru alimentație și agricultură – Principiul proporționalității – Libertatea de a desfășura o activitate comercială – Libera circulație a mărfurilor – Egalitate de tratament”

În cauza C-59/11,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de cour d'appel de Nancy (Franța), prin decizia din 4 februarie 2011, primită de Curte la 9 februarie 2011, în procedura

Association Kokopelli

împotriva

Graines Baumaux SAS,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnul J. Malenovský, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii G. Arestis (raportor) și D. Šváby, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Association Kokopelli, de B. Magarinos Rey, avocat;
- pentru Graines Baumaux SAS, de P. de Jong, de C. Ronse și de S. Lens, avocats;
- pentru guvernul francez, de G. de Bergues și de B. Cabouat, precum și de R. Loosli-Surrans, în calitate de agenți;
- pentru guvernul spaniol, de A. Rubio González, în calitate de agent;
- pentru Consiliul Uniunii Europene, de P. Mahnič Bruni și de É. Sitbon Bercain, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de D. Bianchi și de Z. Malůšková, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 19 ianuarie 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește validitatea următoarelor directive:
 - Directiva 98/95/CE a Consiliului din 14 decembrie 1998 de modificare, cu privire la consolidarea pieței interne, a varietăților vegetale modificate genetic și a resurselor genetice ale plantelor, a Directivelor 66/400/CEE, 66/401/CEE, 66/402/CEE, 66/403/CEE, 69/208/CEE, 70/457/CEE și 70/458/CEE privind comercializarea semințelor de sfeclă, semințelor de plante furajere, semințelor de cereale, cartofilor de sămânță, semințelor de plante oleaginoase și de fibră și a semințelor de legume, precum și catalogul comun al soiurilor de specii de plante agricole (JO 1999, L 25, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 26, p. 184);
 - Directiva 2002/53/CE a Consiliului din 13 iunie 2002 privind Catalogul comun al soiurilor de plante agricole (JO L 193, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 43, p. 139);
 - Directiva 2002/55/CE a Consiliului din 13 iunie 2002 privind comercializarea semințelor de legume (JO L 193, p. 33, Ediție specială, 03/vol. 43, p. 171) și
 - Directiva 2009/145/CE a Comisiei din 26 noiembrie 2009 de stabilire a anumitor derogări pentru acceptarea varietăților primitive și a soiurilor de legume care sunt cultivate, în mod tradițional, în localități și regiuni speciale și care sunt amenințate de erodare genetică și a soiurilor de legume lipsite de valoare intrinsecă pentru producția vegetală comercială, dar create pentru a fi cultivate în condiții speciale, precum și pentru comercializarea semințelor acestor varietăți primitive și soiuri (JO L 312, p. 44).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Association Kokopelli (denumită în continuare „Kokopelli”), pe de o parte, și Graines Baumaux SAS (denumită în continuare „Baumaux”), pe de altă parte, privind comercializarea unor semințe de legume.

Cadrul juridic

Tratatul internațional privind resursele fitogenetice pentru alimentație și agricultură

- 3 Prin Decizia 2004/869/CE a Consiliului din 24 februarie 2004 a fost aprobată încheierea, în numele Comunității Europene, a Tratatului internațional privind resursele fitogenetice pentru alimentație și agricultură (JO L 378, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 37, denumit în continuare „Tirfaa”).

4 Potrivit articolului 1 din Tirfaa, obiectivele acestuia din urmă sunt „conservarea și utilizarea durabilă a resurselor fitogenetice pentru alimentație și agricultură și împărțirea justă și echitabilă a avantajelor care decurg din utilizarea lor, în armonie cu Convenția privind diversitatea biologică, pentru o agricultură durabilă și pentru siguranța alimentară”.

5 Articolul 5 din Tirfaa prevede:

„5.1. Fiecare parte contractantă, sub rezerva legislației sale naționale și în cooperare cu alte părți contractante, după caz, promovează o abordare integrată a prospectării, a conservării și a utilizării durabile a resurselor fitogenetice pentru alimentație și agricultură și se angajează, în special, după caz:

[...]

c) să încurajeze și să susțină, după caz, eforturile agricultorilor și ale comunităților locale pentru gestionarea și conservarea în cadrul propriilor ferme a resurselor fitogenetice pentru alimentație și agricultură;

[...]”

6 Articolul 6 din Tirfaa prevede:

„6.1. Părțile contractante elaborează și mențin politici și dispoziții juridice adecvate pentru promovarea utilizării durabile a resurselor fitogenetice pentru alimentație și agricultură.”

7 Conform articolului 7 alineatul 7.1 din Tirfaa, „[f]iecare parte contractantă încorporează, după caz, în politicile și programele sale agricole și de dezvoltare rurală, activitățile menționate la articolele 5 și 6 și cooperează cu celelalte părți contractante, direct sau prin intermediul [Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO)] și al altor organizații internaționale competente, în domeniile conservării și utilizării durabile a resurselor fitogenetice pentru alimentație și agricultură”.

8 Articolul 9 din Tirfaa prevede:

„9.1. Părțile contractante recunosc contribuția enormă pe care au avut-o și continuă să o aibă comunitățile locale și autohtone, precum și agricultorii din toate regiunile lumii, și în special cei din centrele de origine și de diversitate a plantelor cultivate, la conservarea și valorificarea resurselor fitogenetice care constituie baza producției alimentare și agricole din întreaga lume.

[...]

9.3. Nicio dispoziție a prezentului articol nu poate fi interpretată ca limitând drepturile pe care le pot avea agricultorii de a conserva, utiliza, schimba sau vinde semințe obținute în cadrul propriei ferme sau material de înmulțire, sub rezerva dispozițiilor legislației naționale și după caz.”

Dreptul Uniunii

Directiva 2002/55

- 9 Directiva 2002/55 realizează un catalog comun al soiurilor de legume.
- 10 Considerentele (2)-(4) și (12) ale acestei directive au următorul cuprins:
- „(2) Producția de semințe de legume ocupă un loc important în agricultura Comunității.
- (3) Obținerea de rezultate satisfăcătoare din cultivarea legumelor depinde, în mare măsură, de folosirea unor semințe de calitate.
- (4) O productivitate mai mare în domeniul cultivării legumelor pe teritoriul Comunității se va obține prin aplicarea de către statele membre a unor norme unificate și cât mai riguroase în ceea ce privește alegerea soiurilor admise pentru comercializare.
- [...]
- (12) Pe teritoriul Comunității, semințele din soiurile incluse în catalogul comun al soiurilor nu trebuie supuse niciunei restricții de comercializare privind soiul.”
- 11 Potrivit articolului 1 din Directiva 2002/55, aceasta „se referă la producerea în vederea comercializării, precum și la comercializarea semințelor de legume pe teritoriul Comunității”.
- 12 Articolul 3 alineatul (1) din această directivă prevede:
- „Statele membre prevăd ca semințele de legume să nu se poată certifica, controla ca semințe standard și comercializa decât în cazul în care soiul din care provin este admis oficial cel puțin într-un stat membru.”
- 13 În ceea ce privește admiterea soiurilor în cataloagele oficiale, articolul 4 alineatele (1) și (4) din directiva menționată prevede:
- (1) Statele membre iau măsuri astfel încât un soi să nu fie admis decât în cazul în care este distinct, stabil și suficient de omogen.
- [...]
- (4) În vederea conservării resurselor genetice ale plantelor, în conformitate cu dispozițiile articolului 44 alineatul (2), statele membre pot să nu respecte cu strictețe criteriile de admitere menționate la primul paragraf din alineatul (1), în măsura în care se stabilesc condiții speciale în conformitate cu procedura menționată la articolul 46 alineatul (2), ținând seama de dispozițiile articolului 44 alineatul (3).”
- 14 Articolul 5 din Directiva 2002/55 este formulat după cum urmează:
- „(1) Un soi este distinct în cazul în care, oricare ar fi originea, artificială sau naturală, a variantei inițiale din care a apărut, se diferențiază net, prin una sau mai multe caracteristici importante, de orice soi cunoscut în Comunitate.

Caracteristicile sale trebuie să poată fi recunoscute și descrise cu precizie.

[...]

(2) Un soi este stabil în cazul în care nu își schimbă caracteristicile esențiale în urma reproducărilor și a înmulțirilor succesive sau la sfârșitul fiecărui ciclu, în cazul în care producătorul a definit un ciclu special de reproducere sau înmulțiri.

(3) Un soi este suficient de omogen în cazul în care plantele care îl compun – făcând abstracție de anumite aberații și ținând seama de particularitățile sistemului de reproducere al plantelor respective – sunt asemănătoare sau identice din punct de vedere genetic cu totalitatea caracteristicilor referitoare la omogenitate.”

15 Articolul 44 alineatele (2) și (3) din Directiva 2002/55 prevede:

„(2) Se pot stabili condiții speciale, în conformitate cu procedura menționată la articolul 46 alineatul (2), pentru a se ține seama de evoluția situației în ceea ce privește conservarea *in situ* și utilizarea durabilă a resurselor genetice ale plantelor prin cultivarea și comercializarea semințelor:

(a) din soiuri primitive și din soiuri care sunt cultivate, în mod tradițional, în localități și regiuni speciale și care sunt amenințate de erodare genetică, fără a se aduce atingere dispozițiilor Regulamentului (CE) nr. 1467/94 al Consiliului din 20 iunie 1994 privind conservarea, caracterizarea, colectarea și utilizarea resurselor genetice în agricultură [JO L 159, p. 1];

(b) din soiuri lipsite de valoare intrinsecă pentru o producție vegetală comercializată, dar destinate cultivării în condiții speciale.

(3) Condițiile speciale menționate la alineatul (2) se referă în special la următoarele aspecte:

(a) în cazul menționat la alineatul (2) litera (a), varietățile primitive și soiurile sunt admise în conformitate cu dispozițiile prezentei directive. În consecință, se iau în considerare rezultatele testelor neoficiale și cunoștințele acumulate pe baza experienței practice din timpul cultivării, al reproducerii și al utilizării, precum și descrierile detaliate ale soiurilor și denumirile corespunzătoare, notificate statului membru în cauză, iar în cazul în care acestea sunt concludente, se renunță la examinarea oficială. Odată admisă, această varietate primitivă sau acest soi figurează ca «varietate de conservare» în catalogul comun;

(b) în cazurile menționate la alineatul (2) literele (a) și (b), restricții cantitative adecvate.”

16 Potrivit articolului 48 din Directiva 2002/55:

„(1) În conformitate cu procedura menționată la articolul 46 alineatul (2), se pot stabili condiții speciale pentru a se ține seama de evoluția situației în următoarele domenii:

[...]

(b) condiții de comercializare a semințelor, referitoare la conservarea *in situ* și utilizarea durabilă a resurselor genetice ale plantelor, inclusiv amestecuri de semințe

din specii care includ speciile enumerate la articolul 1 din Directiva [2002/53], asociate habitatelor naturale și seminaturale specifice și amenințate de erodare genetică;

[...]

- (2) Condițiile speciale menționate la alineatul (1) litera (b) presupun în special:
- (a) că semințele din speciile respective au o proveniență cunoscută și aprobată în fiecare stat membru de către autoritatea responsabilă cu comercializarea semințelor în zone determinate;
- (b) restricții cantitative corespunzătoare.”

Directiva 2009/145

- 17 Directiva 2009/145 pune în aplicare articolul 4 alineatul (4), articolul 44 alineatul (2) și articolul 48 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2002/55 în scopul de a conserva resursele genetice ale plantelor.
- 18 Potrivit considerentelor (1)-(3) și (14) ale Directivei 2009/145:
- „(1) Aspectele legate de biodiversitate și de conservarea resurselor genetice ale plantelor au căpătat importanță în ultimii ani, astfel cum arată diversele evoluții la nivel internațional și comunitar. Ca exemple pot fi menționate Decizia 93/626/CEE a Consiliului din 25 octombrie 1993 privind încheierea Convenției privind diversitatea biologică [JO L 309, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 8, p. 102], Decizia [2004/869], Regulamentul (CE) nr. 870/2004 al Consiliului din 24 aprilie 2004 de stabilire a unui program comunitar privind conservarea, caracterizarea, colectarea și utilizarea resurselor genetice în agricultură și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1476/94 [JO L 162, p. 18] și Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) [JO L 277, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 66, p. 101]. Ar trebui stabilite condiții specifice în temeiul Directivei [2002/55] pentru a ține cont de aceste probleme în ceea ce privește comercializarea semințelor de legume.
- (2) În vederea asigurării conservării *in situ* și a utilizării durabile a resurselor genetice ale plantelor, varietățile primitive și soiurile cultivate, în mod tradițional, în localități și regiuni speciale și care sunt amenințate de erodare genetică («varietăți de conservare») ar trebui cultivate și comercializate chiar și în cazul în care acestea nu îndeplinesc cerințele generale privind acceptarea soiurilor și comercializarea semințelor. În afara obiectivului general de protejare a resurselor genetice ale plantelor, interesul special privind conservarea acestor soiuri constă în faptul că acestea sunt foarte bine adaptate la condițiile locale specifice.
- (3) În vederea asigurării utilizării durabile a resurselor genetice ale plantelor, soiurile lipsite de valoare intrinsecă pentru producția vegetală comercială, dar create pentru a fi cultivate în condiții speciale («soiuri create pentru a fi cultivate în condiții speciale») ar trebui să fie cultivate și comercializate chiar dacă nu respectă cerințele

generale privind acceptarea soiurilor și comercializarea semințelor. În afara obiectivului general de protejare a resurselor genetice ale plantelor, interesul special privind conservarea acestor soiuri constă în faptul că acestea pot fi cultivate în condiții climatice, pedologice și agrotehnice speciale (de exemplu, îngrijire manuală, recolte repetate).

[...]

(14) După trei ani, Comisia ar trebui să evalueze eficacitatea măsurilor prevăzute în prezenta directivă, în special dispozițiile privind restricțiile cantitative în ceea ce privește comercializarea semințelor varietăților de conservare și ale soiurilor create pentru a fi cultivate în condiții speciale.”

19 Articolul 1 din Directiva 2009/145 prevede:

„(1) În ceea ce privește speciile de legume reglementate de Directiva [2002/55], prezenta directivă stabilește anumite derogări privind conservarea *in situ* și utilizarea durabilă a resurselor genetice ale plantelor prin intermediul cultivării și comercializării:

(a) pentru a fi acceptate în vederea includerii în cataloagele naționale ale soiurilor și speciilor de legume, astfel cum prevede Directiva [2002/55], a varietăților primitive și a soiurilor care sunt cultivate, în mod tradițional, în localități și regiuni speciale și care sunt amenințate de erodare genetică, denumite în continuare «varietăți de conservare»;

(b) pentru a fi acceptate în vederea includerii în cataloagele menționate la litera (a) privind soiurile lipsite de valoare intrinsecă pentru producția vegetală comercială, dar create pentru a fi cultivate în condiții speciale, denumite în continuare «soiuri create pentru a fi cultivate în condiții speciale», și

(c) pentru comercializarea semințelor acestor varietăți de conservare și a soiurilor create pentru a fi cultivate în condiții speciale.

(2) Dacă nu se prevede altfel în prezenta directivă, se aplică Directiva [2002/55].”

20 Articolul 35 din Directiva 2009/145 prevede:

Până la 31 decembrie 2013, Comisia evaluează punerea în aplicare a prezentei directive.”

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

21 Kokopelli este o asociație fără scop lucrativ care vinde semințe din soiuri vechi de legume și de flori obținute din agricultura ecologică și care pune la dispoziția aderenților săi soiuri de legume puțin cultivate în Franța.

22 Activitatea societății Baumaux constă în exploatarea și comercializarea de semințe de flori și de legume. În cursul anului 2005, această societate a formulat o acțiune în concurență neloyală împotriva Kokopelli, solicitând, printre altele, plata unor daune

interese forfetare în cuantum de 50 000 de euro, precum și încetarea oricărei forme de publicitate referitoare la soiurile comercializate de aceasta din urmă.

- 23 Prin hotărârea pronunțată la 14 ianuarie 2008, tribunal de grande instance de Nancy [Tribunalul de Mare Instanță din Nancy] a obligat Kokopelli la plata de daune interese către societatea Baumaux pentru concurență neloială. Instanța menționată a constatat că Kokopelli și Baumaux își desfășurau activitatea în sectorul semințelor vechi sau de colecție, că comercializau produse identice sau similare pentru 233 dintre acestea și că se adresau aceleiași clientele de grădinari amatori, aflându-se, așadar, în situație de concurență. Prin urmare, instanța a considerat că Kokopelli efectua acte de concurență neloială prin faptul că oferea spre vânzare semințe de legume care nu figurau nici în catalogul francez, nici în catalogul comun al soiurilor de legume.
- 24 Kokopelli a formulat apel împotriva acestei hotărâri la cour d'appel de Nancy (Curtea de Apel din Nancy).
- 25 Acestea sunt condițiile în care cour d'appel de Nancy a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Directivele 98/95/CE, 2002/53/CE și 2002/55/CE ale Consiliului și Directiva 2009/145 a Comisiei sunt valide în raport cu următoarele drepturi și principii fundamentale ale Uniunii Europene, și anume cu principiul liberei exercitări a activității economice, cu cel al proporționalității, cu cel al egalității sau al nediscriminării, cu cel al liberei circulații a mărfurilor și în raport cu angajamentele asumate în temeiul [Tirfaa], în special prin faptul că impun constrângeri în ceea ce privește producția și comercializarea semințelor și plantelor vechi?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitate

- 26 Baumaux consideră că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare este inadmisibilă întrucât Kokopelli nu poate invoca nevaliditatea directivelor în litigiu, acestea neimplicând niciun drept și nicio obligație în ceea ce îi privește pe particulari. Kokopelli ar putea contesta numai validitatea legislației naționale prin care sunt transpuse aceste directive.
- 27 În plus, Baumaux consideră că referirea la Directiva 98/95 nu este pertinentă în raport cu soluționarea acțiunii principale. Directiva 2002/53 ar fi de asemenea lipsită de relevanță întrucât privește exclusiv comerțul cu soiuri de plante agricole, în condițiile în care din situația de fapt a prezentului litigiu ar reieși că Kokopelli este interesată să comercializeze exclusiv semințe de legume. Baumaux adaugă că, întrucât Directiva 2009/145 a fost adoptată la mult timp după introducerea acțiunii sale îndreptate împotriva Kokopelli, validitatea acestei directive nu poate influența în niciun mod soluționarea respectivului litigiu.
- 28 În această privință, trebuie amintit că, în cazul în care o chestiune referitoare la validitatea unui act adoptat de instituțiile Uniunii Europene se invocă în fața unei instanțe dintr-un stat membru, instanța respectivă este cea care trebuie să aprecieze dacă o decizie în această

privință îi este necesară pentru a pronunța o hotărâre și, prin urmare, să solicite Curții să se pronunțe cu privire la această chestiune. În consecință, dacă întrebările adresate de instanța națională privesc validitatea unei norme de drept al Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea din 8 iulie 2010, Afton Chemical, C-343/09, Rep., p. I-7027, punctul 13 și jurisprudența citată).

- 29 Curtea nu poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională decât în cazul în care este evident că interpretarea sau aprecierea validității unei norme de drept al Uniunii solicitată de instanța națională nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale ori atunci când problema este de natură ipotetică (Hotărârea Afton Chemical, citată anterior, punctul 14).
- 30 În această privință, trebuie amintit că Directiva 2002/53 privește Catalogul comun al soiurilor de plante agricole. Întrucât din decizia de trimitere reiese că acțiunea principală se referă la comercializarea de către Kokopelli de semințe de legume, nu este necesar să fie examinată validitatea directivei menționate.
- 31 Trebuie de asemenea precizat că Directiva 98/95 este un act juridic de modificare a Directivei 66/400/CEE a Consiliului din 14 iunie 1966 privind comercializarea semințelor de sfeclă (JO 1966, 125, p. 2290), a Directivei 66/401/CEE a Consiliului din 14 iunie 1966 privind comercializarea semințelor de plante furajere (JO 1966, 125, p. 2298), a Directivei 66/402/CEE a Consiliului din 14 iunie 1966 privind comercializarea semințelor de cereale (JO 1966, 125, p. 2309), a Directivei 66/403/CEE a Consiliului din 14 iunie 1966 privind comercializarea cartofilor de sămânță (JO 1966, 125, p. 2320), a Directivei 69/208/CEE a Consiliului din 30 iunie 1969 privind comercializarea semințelor de plante oleaginoase și de fibră (JO L 169, p. 3), a Directivei 70/457/CEE a Consiliului din 29 septembrie 1970 privind Catalogul comun al soiurilor de plante agricole (JO L 225, p. 1) și a Directivei 70/458/CEE a Consiliului din 29 septembrie 1970 privind comercializarea semințelor de legume (JO L 225, p. 7) și că dispozițiile acestor din urmă directive au fost codificate de Directivele 2002/53 și 2002/55. În aceste condiții, nu trebuie examinată nici validitatea Directivei 98/95.
- 32 În ceea ce privește Directiva 2009/145, nu este contestat faptul că aceasta a fost adoptată în cursul anului 2009, așadar, după ce a fost inițiată de Baumaux acțiunea în concurență neloyală împotriva asociației Kokopelli. Cu toate acestea, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 48 din concluzii, examinarea validității acestei directive ar putea fi utilă pentru instanța de trimitere în vederea soluționării acțiunii principale.
- 33 În consecință, nu este evident că aprecierea validității Directivelor 2002/55 și 2009/145 nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale sau că privește o problemă de natură ipotetică.
- 34 În plus, trebuie amintit că, în sistemul complet de căi de atac și de proceduri stabilit de Tratatul TFUE pentru a asigura controlul legalității actelor instituțiilor, persoanele fizice sau juridice care nu pot, având în vedere condițiile de admisibilitate prevăzute la al patrulea paragraf al articolului 263 TFUE, să atace direct acte ale Uniunii cu aplicabilitate generală au posibilitatea, după caz, să invoce nevaliditatea unor astfel de acte fie pe cale incidentală, în temeiul articolului 277 TFUE, în fața instanțelor Uniunii, fie în fața instanțelor naționale și să le determine pe acestea, care nu sunt competente să constate ele

însele nevaliditatea actelor respective, să solicite Curții să se pronunțe în acest sens pe calea întrebărilor preliminare (Hotărârea Afton Chemical, citată anterior, punctul 18).

- 35 Or, este suficient să se constate că, incontestabil, nu era admisibilă o acțiune în anulare a Directivelor 2002/55 și 2009/145 formulată de Kokopelli în temeiul articolelor 230 CE și 263 TFUE. Prin urmare, aceasta este îndreptățită să invoce, în cadrul acțiunii formulate în temeiul dreptului național, nevaliditatea acestor directive, chiar dacă nu a introdus o acțiune în anulare împotriva respectivelor directive în fața instanței Uniunii în termenul prevăzut de respectivele articole (a se vedea în acest sens Hotărârea Afton Chemical, citată anterior, punctele 19-25).
- 36 Rezultă din ansamblul considerațiilor de mai sus că întrebarea adresată de instanța de trimitere este admisibilă în măsura în care privește validitatea Directivelor 2002/55 și 2009/145.

Cu privire la fond

- 37 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere ridică, în esență, problema validității Directivelor 2002/55 și 2009/145 în raport cu principiul liberei exercitări a unei activități economice, cu principiul proporționalității, cu principiul egalității de tratament și cu principiul liberei circulații a mărfurilor, precum și în raport cu angajamentele asumate de Uniune în temeiul Tirfaa.

Cu privire la încălcarea principiului proporționalității

- 38 Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că principiul proporționalității, a cărui pretinsă încălcare trebuie să fie examinată mai întâi, face parte dintre principiile generale ale dreptului Uniunii și impune ca mijloacele puse în aplicare printr-o dispoziție a dreptului Uniunii să fie apte să realizeze obiectivele legitime urmărite de reglementarea în cauză și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestora (Hotărârea din 6 decembrie 2005, ABNA și alții, C-453/03, C-11/04, C-12/04 și C-194/04, Rec., p. I-10423, punctul 68, Hotărârea din 7 iulie 2009, S.P.C.M. și alții, C-558/07, Rep., p. I-5783, punctul 41, precum și Hotărârea din 8 iunie 2010, Vodafone și alții C-58/08, Rep., p. I-4999, punctul 51).
- 39 În ceea ce privește controlul jurisdicțional al condițiilor menționate la punctul precedent din prezenta hotărâre, trebuie amintit că legiuitorul Uniunii dispune în domeniul politicii agricole comune de o largă putere de apreciere care corespunde responsabilităților politice pe care i le atribuie articolele 40 TFUE și 43 TFUE și cu privire la care Curtea s-a pronunțat în repetate rânduri în sensul că numai caracterul vădit inadecvat al unei măsuri adoptate în acest domeniu în raport cu obiectivul pe care instituția competentă urmărește să îl atingă poate afecta legalitatea unei astfel de măsuri (a se vedea Hotărârea din 5 octombrie 1994, Germania/Consiliul, C-280/93, Rec., p. I-4973, punctele 89 și 90, Hotărârea din 13 decembrie 1994, SMW Winzersekt, C-306/93, Rec., p. I-5555, punctul 21, precum și Hotărârea din 2 iulie 2009, Bavaria și Bavaria Italia, C-343/07, Rep., p. I-5491, punctul 81).
- 40 Cu toate acestea, chiar dacă importanța obiectivelor urmărite poate justifica restricții care au consecințe negative, chiar considerabile, pentru anumiți agenți economici (Hotărârea

din 17 iulie 1997, Affish, C-183/95, Rec., p. I-4315, punctul 42), este necesar să se verifice dacă, în cadrul examinării constrângerilor legate de diferite măsuri posibile, legiuitorul Uniunii a ținut seama pe deplin de interesele în cauză, în afară de obiectivul principal urmărit (Hotărârea din 12 ianuarie 2006, Agrarproduktion Staebelow, C-504/04, Rec., p. I-679, punctul 37).

- 41 În speță, este important să se examineze dacă sistemul de admitere a semințelor soiurilor de legume prevăzut de Directivele 2002/55 și 2009/145 încalcă principiul proporționalității. Astfel, articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2002/55 prevede că certificarea, controlul ca semințe standard și comercializarea semințelor de legume trebuie să fie limitate la semințele în cazul cărora soiul din care provin a fost admis oficial cel puțin într-un stat membru. Or, pentru a fi admis în cataloagele oficiale, potrivit articolului 4 alineatul (1) din această directivă, un soi trebuie să fie distinct, stabil și suficient de omogen.
- 42 Kokopelli susține că îi este imposibil să comercializeze semințele din soiuri „vechi” de legume întrucât, având în vedere caracteristicile lor specifice, acestea nu pot îndeplini criteriile privind caracterul distinct, stabilitatea și omogenitatea și sunt astfel excluse în mod nejustificat din cataloagele oficiale.
- 43 În această privință, rezultă din considerentele (2)-(4) ale Directivei 2002/55 că primul obiectiv al normelor privind admiterea semințelor soiurilor de legume constă în creșterea productivității culturilor de legume în Uniune. Acest obiectiv este menționat în mod expres printre obiectivele politicii agricole comune, astfel cum este prevăzută la articolul 39 alineatul (1) litera (a) TFUE.
- 44 Pentru a asigura o productivitate sporită a respectivelor culturi, crearea, în cadrul unor norme unificate și cât mai riguroase posibil în ceea ce privește alegerea soiurilor admise pentru comercializare, a unui catalog comun al soiurilor de legume pe baza cataloagelor naționale este de natură să asigure atingerea obiectivului menționat.
- 45 Astfel, un asemenea sistem de admitere, care impune ca semințele soiurilor de legume să fie distincte, stabile și omogene, permite utilizarea unor semințe adecvate și, în consecință, o productivitate sporită a agriculturii, bazată pe fiabilitatea caracteristicilor respectivelor semințe.
- 46 În plus, conform articolului 1 din Directiva 2002/55, aceasta se referă la producerea în vederea comercializării, precum și la comercializarea semințelor de legume pe teritoriul Uniunii. În considerentul (12) al directivei se precizează că, pe teritoriul Uniunii, semințele din soiurile incluse în catalogul comun nu trebuie supuse niciunei restricții de comercializare privind soiul.
- 47 Astfel, Directiva 2002/55 urmărește de asemenea să creeze piața internă a semințelor de legume prin asigurarea liberei lor circulații în cadrul Uniunii. În speță, sistemul de admitere prevăzut de această directivă este de natură să contribuie la realizarea acestui obiectiv, întrucât un astfel de sistem garantează faptul că semințele comercializate în diferitele state membre îndeplinesc aceleași exigențe.

- 48 Reiese de asemenea din articolul 4 alineatul (4) din Directiva 2002/55 că aceasta urmărește conservarea resurselor genetice ale plantelor. Statele membre pot astfel să se îndeparteze de la criteriile de admitere menționate la articolul 4 alineatul (1) din această directivă, în conformitate cu procedurile menționate la articolul 44 alineatul (3) și la articolul 46 alineatul (2) din aceasta.
- 49 În această privință, un astfel de sistem de admitere derogatoriu instituit de Directiva 2009/145, care se aplică în ceea ce privește semințele din varietățile primitive și din soiurile care sunt cultivate în mod tradițional în localități și în regiuni specifice și care sunt amenințate de erodare genetică (varietăți de conservare), precum și în ceea ce privește semințele din soiuri lipsite de valoare intrinsecă pentru o producție vegetală comercială, dar destinate cultivării în condiții speciale, este de natură să asigure conservarea resurselor genetice ale plantelor.
- 50 În consecință, sistemul de admitere prevăzut de Directivele 2002/55 și 2009/145 este apt să permită atingerea obiectivelor urmărite de acestea.
- 51 În ceea ce privește întrebarea dacă acest sistem depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestor obiective, Kokopelli arată că respectivul sistem reprezintă modul cel mai restrictiv de a reglementa exercitarea unei activități economice.
- 52 Consiliul Uniunii Europene subliniază că Kokopelli nu a indicat care sunt motivele pentru care consideră că sistemul de admitere menționat este vădit disproporționat în raport cu obiectivele urmărite. Această instituție consideră, în orice caz, că alte măsuri mai puțin constrângătoare, precum etichetarea, nu ar constitui un mijloc la fel de eficient pentru a garanta obiectivul privind creșterea productivității urmărit de Directiva 2002/55, întrucât ar permite să fie vândute și semănate semințe potențial dăunătoare sau care nu permit o producție agricolă optimă.
- 53 În această privință, este important de subliniat că, pentru a asigura o productivitate agricolă sporită, semințele comercializate pe piața internă trebuie să prezinte garanțiile necesare pentru o utilizare optimă a resurselor agricole.
- 54 În acest context, trebuie să se constate că legiuitorul Uniunii a putut considera că sistemul de admitere prevăzut de Directiva 2002/55 era necesar pentru ca producătorii agricoli să obțină o productivitate fiabilă și de calitate în ceea ce privește randamentul.
- 55 Astfel, mai întâi, articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2002/55 impune ca un soi de legume să fie distinct, în sensul că, oricare ar fi originea, artificială sau naturală, a variantei inițiale din care a apărut, acesta să se diferențieze net, prin una sau mai multe caracteristici importante, de orice soi cunoscut în Uniune. Acest caracter distinct le oferă astfel producătorilor agricoli informațiile necesare în ceea ce privește caracteristicile specifice ale diferitor semințe și le permite să facă o alegere care să le garanteze un randament optim.
- 56 În continuare, articolul 5 alineatul (2) din această directivă prevede că un soi este stabil în cazul în care nu își schimbă caracteristicile esențiale în urma reproducerilor și a înmulțirilor succesive sau la sfârșitul fiecărui ciclu, în cazul în care producătorul a definit un ciclu special de reproducere sau înmulțiri. Criteriul referitor la stabilitate garantează

astfel rămânerea constantă de-a lungul anilor a caracteristicilor calitative specifice ale unei semințe admise.

- 57 În sfârșit, potrivit articolului 5 alineatul (3) din directiva menționată, cerința omogenității se referă la o situație în care plantele care compun un soi sunt, ținând seama de particularitățile sistemului de reproducere al plantelor respective, asemănătoare sau identice din punct de vedere genetic în ceea ce privește totalitatea caracteristicilor reținute în această privință. Prin faptul că garantează că toate semințele vândute sub un anumit nume prezintă aceleași caracteristici genetice, criteriul referitor la omogenitate favorizează un randament optim.
- 58 În consecință, obligația de înscriere în cataloagele oficiale, precum și criteriile de admitere aferente acestora permit descrierea soiului și verificarea stabilității și a omogenității acestuia pentru a garanta că semințele din cadrul unui soi au calitățile necesare pentru a asigura o producție agricolă înaltă, de calitate, fiabilă și care poate fi susținută în timp.
- 59 În aceste împrejurări și având în vedere în special larga putere de apreciere de care dispune legiuitorul Uniunii în domeniul politicii agricole comune, care presupune alegeri de natură economică în cadrul cărora acesta trebuie să efectueze aprecieri și evaluări complexe, legiuitorul putea să considere în mod legitim că alte măsuri, precum etichetarea, nu ar permite să se ajungă la același rezultat ca cel obținut prin intermediul unei reglementări, precum cea în discuție, care instituie un sistem de admitere prealabilă a semințelor soiurilor de legume și că, prin urmare, respectiva reglementare era adecvată în raport cu obiectivele pe care legiuitorul menționat intenționează să le urmărească.
- 60 Astfel, o măsură mai puțin constrângătoare, precum etichetarea, nu ar constitui un mijloc la fel de eficient întrucât ar permite să fie vândute și, în consecință, să fie semănate semințe potențial dăunătoare sau care nu permit o producție agricolă optimă. Rezultă că reglementarea în litigiu nu poate fi considerată ca fiind vădit inadecvată în raport cu obiectivele menționate.
- 61 Acționând în acest mod, legiuitorul Uniunii nu a încălcat principiul proporționalității, dat fiind că, deși această reglementare poate avea consecințe negative, chiar considerabile, pentru anumiți agenți economici, trebuie să se constate că, având în vedere obiectivele urmărite de sistemul de admitere prevăzut de Directivele 2002/55 și 2009/145, care vizează, printre altele, să garanteze o productivitate agricolă sporită și să asigure libera circulație a semințelor admise, respectivul sistem favorizează atât interesele economice ale producătorilor agricoli, cât și cele ale agenților economici care comercializează semințe de legume admise.
- 62 În ceea ce privește agenții economici, precum Kokopelli, care oferă spre vânzare „soiuri vechi” care nu îndeplinesc condițiile stabilite la articolul 4 alineatul (1) și la articolul 5 din Directiva 2002/55, trebuie amintit că aceasta din urmă prevede, la articolul 44 alineatul (2) și la articolul 48 alineatul (1) litera (b), stabilirea unor condiții speciale de admitere și de comercializare în ceea ce privește varietățile de conservare și soiurile create pentru a fi cultivate în condiții speciale.
- 63 În special, articolul 44 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2002/55 prevede că semințele varietăților de conservare pot fi admise în catalogul Uniunii în lipsa examinării oficiale, pe

baza, printre altele, a rezultatelor unor teste neoficiale și a experienței dobândite în timpul cultivării lor. În plus, articolul 44 alineatul (3) litera (b) din această directivă prevede că trebuie să se aplice restricții cantitative adecvate în ceea ce privește varietățile de conservare și soiurile create pentru a fi cultivate în condiții speciale. În această privință, Directiva 2009/145 a fost adoptată în aplicarea articolelor menționate din Directiva 2002/55.

- 64 Directivele 2002/55 și 2009/145 țin seama de interesele economice ale agenților economici, precum Kokopelli, prin faptul că nu exclud comercializarea „soiurilor vechi”. Este adevărat că Directiva 2009/145 impune restricții geografice, cantitative și referitoare la ambalaje în ceea ce privește semințele varietăților de conservare, precum și cele ale soiurilor create pentru a fi cultivate în condiții speciale, însă aceste restricții se înscriu în contextul conservării resurselor genetice ale plantelor.
- 65 În plus, astfel cum arată instituțiile care au depus observații scrise, legiuitorul Uniunii nu urmărea liberalizarea pieței semințelor varietăților de conservare și a celor ale soiurilor create pentru a fi cultivate în condiții speciale, ci intenționa să facă mai puțin stricte normele privind admiterea, evitând în același timp apariția unei piețe paralele a acestor semințe, care risca să împiedice funcționarea pieței interne a semințelor soiurilor de legume.
- 66 Trebuie amintit, pe de altă parte, că articolul 35 din Directiva 2009/145 obligă Comisia să evalueze punerea în aplicare a acesteia până la data de 31 decembrie 2013. Considerentul (14) al acestei directive confirmă că, după trei ani, Comisia trebuie să evalueze în special eficacitatea dispozițiilor privind restricțiile cantitative aplicabile în ceea ce privește comercializarea semințelor varietăților de conservare și ale soiurilor create pentru a fi cultivate în condiții speciale. În consecință, directiva menționată poate fi modificată în funcție de rezultatele verificărilor realizate.
- 67 Astfel, legiuitorul Uniunii a putut considera, în mod întemeiat, că modul adecvat de a armoniza obiectivele urmărite de Directivele 2002/55 și 2009/145, care au fost amintite la punctele 43-49 din prezenta hotărâre, și interesele tuturor agenților economici în cauză consta în a prevedea un sistem de admitere general pentru comercializarea semințelor standard, precum și condiții speciale de cultivare și de comercializare pentru semințele varietăților de conservare și pentru cele ale soiurilor create pentru a fi cultivate în condiții speciale.
- 68 Trebuie arătat de asemenea că, având în vedere importanța pe care o are obiectivul privind creșterea productivității în cadrul articolului 39 TFUE, măsurile care permit să se asigure dezvoltarea rațională a producției agricole, precum și o folosire optimă a factorilor de producție, precum cele în discuție, chiar dacă pot determina consecințe economice negative pentru anumiți agenți economici, nu sunt, în lumina intereselor economice ale respectivilor agenți economici, vădit disproporționate în raport cu scopul urmărit.
- 69 Din considerațiile de mai sus rezultă că Directivele 2002/55 și 2009/145 nu încalcă principiul proporționalității.

Cu privire la încălcarea principiului egalității de tratament

- 70 Potrivit unei jurisprudențe constante, principiul egalității de tratament, sau al nediscriminării, impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea din 17 octombrie 1995, *Fishermen's Organisations și alții*, C-44/94, Rec., p. I-3115, punctul 46, Hotărârea din 9 septembrie 2004, *Spania/Comisia*, C-304/01, Rec., p. I-7655, punctul 31, Hotărârea din 8 noiembrie 2007, *Spania/Consiliul*, C-141/05, Rep., p. I-9485, punctul 40, precum și Hotărârea din 15 mai 2008, *Spania/Consiliul*, C-442/04, Rep., p. I-3517, punctul 35).
- 71 Kokopelli arată că sistemul de admitere impus de Directivele 2002/55 și 2009/145 instituie o diferență de tratament nejustificată între semințele varietăților de conservare și semințele standard care pot fi admise în cataloagele oficiale. Astfel, în raport cu respectivul sistem, Kokopelli nu ar avea posibilitatea de a comercializa semințele varietăților de conservare.
- 72 Este important să se constate că, ținând seama de caracteristicile lor specifice, semințele standard și cele ale varietăților de conservare se află în situații diferite. Astfel, semințele varietăților de conservare nu îndeplinesc în principiu cerințele stabilite la articolul 4 alineatul (1) și la articolul 5 din Directiva 2002/55. Aceste semințe sunt cultivate în mod tradițional în localități și în regiuni specifice și sunt amenințate de erodare genetică.
- 73 Ținând seama de caracteristicile specifice ale diferitor soiuri de semințe, sistemul de admitere instituit prin Directivele 2002/55 și 2009/145 prevede, pe de o parte, norme generale în ceea ce privește comercializarea semințelor standard și, pe de altă parte, condiții speciale de cultivare și de comercializare pentru semințele varietăților de conservare.
- 74 Astfel, respectivele condiții speciale se înscriu în contextul conservării *in situ* și al utilizării durabile a resurselor genetice ale plantelor.
- 75 În această privință, în considerentele (2) și (3) ale Directivei 2009/145 se afirmă că, în afara obiectivului general de protejare a resurselor genetice ale plantelor, interesul special privind păstrarea varietăților de conservare constă în faptul că acestea sunt foarte bine adaptate la condițiile locale specifice și că pot fi cultivate în condiții climatice speciale.
- 76 În consecință, atunci când a stabilit, prin intermediul Directivei 2002/55 și prin intermediul Directivei 2009/145, adoptată pentru punerea în aplicare a celei dintâi, condiții speciale de cultivare și de comercializare în ceea ce privește semințele varietăților de conservare, legiuitorul Uniunii a tratat în mod diferit situații diferite. Prin urmare, directivele menționate nu încalcă principiul egalității de tratament.

Cu privire la nerespectarea principiului liberei exercitări a unei activități economice

- 77 Reiese dintr-o jurisprudență constantă că dreptul de a exercita în mod liber o activitate economică se numără printre principiile generale ale dreptului Uniunii. Aceste principii nu sunt însă prerogative absolute, ci trebuie luate în considerare în raport cu funcția lor în societate. În consecință, pot fi instituite restricții în ceea ce privește dreptul de a exercita în mod liber o activitate economică, cu condiția ca aceste restricții să răspundă efectiv unor obiective de interes general urmărite de Uniune și să nu constituie, în raport cu scopul

urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere însuși conținutului drepturilor astfel garantate (a se vedea în special Hotărârea din 11 iulie 1989, Schröder HS Kraftfutter, 265/87, Rec., p. 2237, punctul 15, și Hotărârea din 12 iulie 2005, Alliance for Natural Health și alții, C-154/04 și C-155/04, Rec., p. I-6451, punctul 126).

- 78 În speță, este adevărat că sistemul de admitere a semințelor de legume prevăzut de Directivele 2002/55 și 2009/145 poate restrânge libera exercitare a activității profesionale a comercianților de semințe vechi, precum Kokopelli.
- 79 Cu toate acestea, normele enunțate la articolele 3-5 din Directiva 2002/55 urmăresc creșterea productivității culturilor de legume în Uniune, instituirea pieței interne a semințelor de legume prin asigurarea liberei circulații a acestora în Uniune, precum și conservarea resurselor genetice ale plantelor, care constituie obiective de interes general. Or, astfel cum reiese din considerațiile cuprinse în prezenta hotărâre referitor la pretinsa încălcare a principiului proporționalității, aceste norme și măsurile pe care le stabilesc nu sunt inadecvate pentru realizarea acestor obiective, iar obstacolul în calea liberei exercitări a unei activități economice pe care îl constituie astfel de măsuri nu poate fi considerat, având în vedere scopurile urmărite, ca aducând atingere în mod disproporționat dreptului la exercitarea acestei libertăți.

Cu privire la nerespectarea principiului liberei circulații a mărfurilor

- 80 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, interzicerea restricțiilor cantitative și a măsurilor cu efect echivalent, prevăzută la articolul 34 TFUE, privește nu numai măsurile naționale, ci și măsurile adoptate de instituțiile Uniunii (a se vedea Hotărârea din 17 mai 1984, Denkvit Nederland, 15/83, Rec., p. I-2171, punctul 15, și Hotărârea Alliance for Natural Health și alții, citată anterior, punctul 47).
- 81 În această privință, trebuie amintit că sistemul de admitere prevăzut de Directivele 2002/55 și 2009/145, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 43-47 din prezenta hotărâre, contribuie la creșterea productivității culturilor de legume în Uniune și la crearea pieței interne a semințelor de legume prin asigurarea liberei lor circulații în cadrul Uniunii. Prin urmare, respectivul sistem favorizează libera circulație a mărfurilor, nu o restrânge.

Cu privire la nerespectarea Tirfaa

- 82 Potrivit articolului 1 din Tirfaa, scopul principal al acestuia din urmă este conservarea și utilizarea durabilă a resurselor fitogenetice pentru alimentație și agricultură.
- 83 În această privință, Kokopelli consideră că sistemul de admitere prevăzut de Directiva 2002/55 nu respectă dispozițiile Tirfaa.
- 84 Reiese dintr-o jurisprudență constantă că, potrivit articolului 216 alineatul (2) TFUE, atunci când Uniunea încheie acorduri internaționale, aceste acorduri sunt obligatorii pentru instituțiile Uniunii și, în consecință, au întâietate față de actele Uniunii (Hotărârea din 21 decembrie 2011, Air Transport Association of America și alții C-366/10, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 50).

- 85 Validitatea respectivului act al Uniunii în raport cu normele dreptului internațional poate fi examinată atunci când aceste norme sunt obligatorii pentru Uniune și atunci când natura și economia tratatului internațional în cauză nu se opun examinării și când dispozițiile acestuia sunt, în ceea ce privește conținutul lor, necondiționate și suficient de precise (a se vedea în acest sens Hotărârea Air Transport Association of America și alții, citată anterior, punctele 51-54).
- 86 În această privință, trebuie subliniat că Tirfaa este obligatoriu pentru Uniune, în calitatea acesteia de parte contractantă. Respectivul tratat nu cuprinde însă, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 53 din concluzii, nicio dispoziție care ar fi, în ceea ce privește conținutul său, necondiționată și suficient de precisă pentru a pune în discuție validitatea Directivelor 2002/55 și 2009/145.
- 87 Astfel, articolul 5 alineatul 5.1 din Tirfaa, în special, prevede că fiecare parte contractantă, sub rezerva legislației sale naționale și în cooperare cu alte părți contractante, după caz, promovează o abordare integrată a prospectării, a conservării și a utilizării durabile a resurselor fitogenetice pentru alimentație și agricultură și se angajează, în special, după caz, să ia un anumit număr de măsuri.
- 88 În plus, în conformitate cu articolul 6 din acest tratat, părțile contractante elaborează și mențin politici și dispoziții juridice adecvate pentru promovarea utilizării durabile a resurselor fitogenetice pentru alimentație și agricultură.
- 89 Astfel, aceste dispoziții lasă la aprecierea statelor membre măsurile care trebuie să fie luate în fiecare caz concret.
- 90 Pe de altă parte, articolul 9 din Tirfaa, invocat de Kokopelli, prevede că părțile contractante recunosc contribuția enormă pe care au avut-o și continuă să o aibă comunitățile locale și autohtone, precum și agricultorii din toate regiunile lumii, în special cei din centrele de origine și de diversitate a plantelor cultivate, la conservarea și la valorificarea resurselor fitogenetice care constituie baza producției alimentare și agricole din întreaga lume.
- 91 Articolul 9 alineatul 9.3 din acest tratat prevede că nicio dispoziție a prezentului articol nu poate fi interpretată ca limitând drepturile pe care le pot avea agricultorii de a conserva, utiliza, schimba sau vinde semințe obținute în cadrul propriei ferme sau material de înmulțire, sub rezerva dispozițiilor legislației naționale și după caz.
- 92 În consecință, nici articolul menționat nu conține o obligație suficient de necondiționată și de precisă pentru a pune în discuție validitatea Directivelor 2002/55 și 2009/145.
- 93 Rezultă din toate considerațiile de mai sus că examinarea întrebării adresate nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea Directivelor 2002/55 și 2009/145.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 94 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Examinarea întrebării adresate nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea Directivei 2002/55/CE a Consiliului din 13 iunie 2002 privind comercializarea semințelor de legume și a Directivei 2009/145/CE a Comisiei din 26 noiembrie 2009 de stabilire a anumitor derogări pentru acceptarea varietăților primitive și a soiurilor de legume care sunt cultivate, în mod tradițional, în localități și regiuni speciale și care sunt amenințate de erodare genetică și a soiurilor de legume lipsite de valoare intrinsecă pentru producția vegetală comercială, dar create pentru a fi cultivate în condiții speciale, precum și pentru comercializarea semințelor acestor varietăți primitive și soiuri.

Semnături

* Limba de procedură: franceza.

